

УДК 338: 658.1

А.Ю. ШАХНО, д-р екон. наук, проф., А.А. МАМЕДОВА, аспірантка
Криворізький національний університет

СТРУКТУРНІ РІВНІ ВПЛИВУ ТА ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ АДАПТАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ОРГАНІЗАЦІЙ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

У сучасних динамічних умовах невизначеності та глобальної нестабільності, успіх підприємства в значній мірі залежить від його здатності ефективно взаємодіяти з усіма факторами впливу. Адаптаційний потенціал визначає стратегічну стійкість суб'єктів господарювання, тому актуальність теоретико-методологічних досліджень у цій області вкрай важлива.

Вплив на загальний потенціал підприємства здійснюється за основними трьома структурними рівнями: макrorівень, мезорівень та мікрорівень. На макrorівні потенціал організації знає впливу макросередовища. Це такі фактори як: політичні, економічні, епідеміологічні, екологічні, демографічні та інші [1]. Вони прямо або опосередковано впливають як на весь реальний сектор економіки, так і на його окремі галузі та їх учасників. На мезорівні відповідно працюють фактори мезосередовища, а саме: умови локальних ринків, законодавчі акти, що регулюють діяльність галузі, конкурентне середовище, споживчі настрої тощо. Мікрорівень в даному випадку - це фактор стану наявних внутрішніх ресурсів, стратегій, компетенцій та потенціалу організації. Якість «імунної відповіді» на вплив, що здійснюється на організацію за всіма трьома рівнями впливу і визначає міцність адаптаційного потенціалу організації.

Успішне формування адаптаційного потенціалу вимагає від організації ефективної проактивної політики, планування, аналізу та системної оцінки стану всіх складових адаптаційного потенціалу як окремо, так і в комплексі. Виділяють основних чотири підходи до формування адаптаційного потенціалу організації: цільовий, проектний, системний, процесний. У рамках цільового підходу визначається певний стандарт, тобто набір планових показників стану адаптаційного потенціалу, до якого підприємство має прийти в результаті роботи по формуванню адаптаційного потенціалу організації. Проектний підхід дозволяє підприємству систематизувати і організувати процес формування адаптаційного потенціалу під досягнення конкретної мети підприємства (організації) з урахуванням всіх ризиків і негативного впливу факторів в процесі досягнення такої мети і передбачає використання принципів управління проектами. Системний підхід передбачає розгляд організації, як багатоаспектної системи, що складається із взаємозалежних елементів, які формують складові потенціалу. Цей підхід допомагає організації зрозуміти, як зміни в одній складовій потенціалу можуть вплинути на інші складові, і як вони можуть взаємодіяти для створення ефективної адаптаційної відповіді до нових умов. Процесний підхід до формування адаптаційного потенціалу передбачає розгляд процесу змін в організації як цілісної системи процесів, кожен із яких грає роль у досягненні певних цілей. Процесний підхід дозволяє виявити зв'язки між причинами і наслідками виникнення проблем на підприємстві, щоб краще адаптуватися до змін у нестабільних і невизначених умовах. Такий підхід акцентує увагу на взаємодії бізнес-процесів, оскільки невизначеність в них може спричинити найбільші втрати в інформації, ресурсах та часі, що безпосередньо впливає на фінансові результати [2].

Таким чином, з нашої точки зору, для ефективного формування адаптаційного потенціалу підприємств та організацій необхідно: запровадження комбінованої адаптивної стратегії управління, яка передбачає формування системи реалізації адаптаційного потенціалу організації, що здатна ефективно реагувати на зміни зовнішнього середовища під впливом політичних, економічних та соціальних чинників; удосконалення організаційно-економічного механізму адаптації підприємств та організацій до мінливих умов невизначеності, що сприятиме підвищенню рівня конкурентоспроможності підприємств та організацій тощо.

Перспектива подальших досліджень полягає у пошуку найбільш інклюзивного та ефективного підходу до формування адаптаційного потенціалу у закладах охорони здоров'я в умовах невизначеності.

Список літератури

1. Шахно А.Ю., Афанасьєв Є.В., Афанасьєв І.Є., Афанасьєва М.Г., Зінонос Н.О. Моделювання збалансованого управління адаптивним розвитком виробничо-економічним потенціалом гірничо-збагачувальних підприємств з урахуванням ризику. Ефективна економіка. 2023. № 6. URL: <https://nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/1680>
2. Адаптаційний потенціал забезпечення стійкого функціонування реального сектора економіки України в умовах глобальної нестабільності: кол. моногр. / за ред. М. О. Кизима. Харків : ФОП Лібуркіна Л. М., 2021. 176 с.